Lieta Nr.A420393413
AA43-1660-16/16

SPRIEDUMS
Latvijas tautas vārdā

Rīgā 2016.gada 12.septembrī

Administratīvā apgabaltiesa šādā sastāvā:
tiesnese referente L.Konošonoka,
tiesneses I.Amona un S.Gintere

rakstveida procesā izskatīja administratīvo lietu, kas ierosināta, pamatojoties uz SIA „VNT" pieteikumu par labvēlīga administratīvā akta izdošanu, ar kuru valsts meža zeme /adrese A/, tiktu nodota atsavināšanai, sakarā ar SIA „VNT" apelācijas sūdzību par Administratīvās rajona tiesas 2014.gada 17.aprīļa spriedumu.

Aprakstošā daļa

[1] Pieteicējas SIA „VNT" īpašumā ir būve – kafejnīcas ēka rekonstrukcijas stadijā, kas atrodas uz valstij piederoša zemesgabala /adrese A/, Rīgas jūras līča krasta aizsargjoslā. No kopējās zemesgabala platības (0,2931 ha) 0,11 ha ir mežs. Pieteicēja ierosināja zemesgabala privatizāciju.

[2] Ar Ministru kabineta 2013.gada 7.maija rīkojumu Nr.182 zemesgabalu atteikts nodot privatizācijai.
Rīkojums pamatots ar to, ka Meža likuma 44.panta trešajā daļā noteikts ierobežojums atsavināt meža zemi, bet saskaņā ar Jūrmalas pilsētas teritorijas plānojumu un detālplānojumu jauktajā atpūtas un dzīvojamā teritorijā Rīgas jūras līča krasta kāpu aizsargjoslā ir aizliegta esošo zemesgabalu dalīšana.

[3] SIA „VNT" vērsās tiesā ar pieteikumu par administratīvā akta izdošanu, norādot šādus apsvērumus.
[3.1] Zemesgabals 0,2931 ha platībā ir apbūvēts ar pieteicējai piederošu ēku, valsts meža zemes platība zemesgabalā nepārsniedz 0,12 ha. Minētais atbilst Meža likuma 44.panta 4.daļas 3.punkta „b" apakšpunkta izņēmumam, tādējādi pieļaujot zemesgabala atsavināšanu.
[3.2] Rīkojumā norādītais, ka pieteicējai varētu atsavināt tikai daļu no valstij piederošā zemesgabala – zemi zem ēkas 0,1226 ha platībā, bet to izdarīt aizliedz Jūrmalas pilsētas teritorijas plānojumā ietvertais zemesgabalu dalīšanas aizliegums, pārsniedz Meža likuma 44.panta ceturtās daļas regulējuma robežas.
[3.3] Pārkāpts vienlīdzības princips, jo ar Ministru kabineta 2013.gada 2.aprīļa rīkojumu Nr.122 „Par valsts meža zemes „Stari" Gātciemā, Salas pagastā, Babītes novadā atsavināšanu" valsts meža zemi atļauts atsavināt.

[4] Paskaidrojumā tiesai Ministru kabinets pieteikumu neatzīst un norāda, ka atbilstoši Meža likuma 44.panta ceturtās daļas 3.punkta „b" apakšpunktam atsavināšanai nododamajai meža zemei ir jābūt saistītai ar apbūvi, nevis tikai jābūt ēkas īpašnieka likumīgā lietošanā. Konkrētajā gadījumā nav konstatējams, ka meža zeme būtu funkcionāli nepieciešama būves uzturēšanai. Meža zemes apbūve nav arī plānota detālplānojumā. Tā kā meža zemi neaizņem būve un meža zeme nav nepieciešama šīs būves uzturēšanai, nav izpildījušies Aizsargjoslu likuma 36.panta trešās daļas 1.punkta nosacījumi valstij piederošas zemes atsavināšanai. Pieteicējas norādītajā gadījumā tika lemts par valsts meža zemes atsavināšanu lauku apvidū, turklāt zeme neatradās Baltijas jūras un Rīgas jūras līča piekrastes krasta kāpu aizsargjoslā.

[5] Ar Administratīvās rajona tiesas 2014.gada 17.aprīļa spriedumu pieteikums noraidīts. Tiesa secināja, ka pieteicējai piederošā ēka neatrodas uz meža zemes, tādēļ zemesgabalā ietilpstošā meža zeme nevar tikt atsavināta. Tāpat nevar tikt atsavināta tā zemesgabala daļa, uz kuras atrodas pieteicējai piederošā būve, jo normatīvie akti nepieļauj zemesgabala dalīšanu.

[6] Pieteicēja pārsūdzēja tiesas spriedumu apelācijas kārtībā, norādot šādus argumentus.
[6.1] Lietošanas veids pats par sevi vai to dažādība viena zemesgabala robežās neveido nekustamā īpašuma atsavinājuma formu.
[6.2] Pieņēmums, ka Meža likuma 44.panta ceturtās daļas 3.punkta „b" apakšpunkta piemērošana iespējama tikai gadījumā, kad uz zemes ar lietošanas veidu „meža zeme" atrodas privātpersonas ēkas (būves), ir kļūdains, jo šāda situācija nemaz nedrīkstētu pastāvēt kā neatbilstoša Meža likuma nosacījumiem.

[6.3] Aizsargjoslas jautājumam lietas izskatīšanā nav nozīmes, jo ēkas (būves) īpašnieka tiesības iegūt īpašumā valsts zemi, uz kuras šī ēka (būve) atrodas, ir identiskas abos gadījumos (meža zeme un zeme aizsargjoslā) un vērstas uz nekustamā īpašuma vienotību.

[7] Paskaidrojumā tiesai Ministru kabinets apelācijas sūdzību uzskata par nepamatotu, norādot, ka pieteicējai piederošā ēka neatrodas uz meža zemes, kas ietilpst nekustamā īpašuma sastāvā, līdz ar to meža zeme nevar tikt atsavināta, jo Meža likuma regulējums to nepieļauj. Tāpat valsts zemes atsavināšanu būtiski ierobežo arī Aizsargjoslu likuma regulējums.

[8] Izskatījusi lietu apelācijas kārtībā, Administratīvā apgabaltiesa ar 2015.gada 30.septembra spriedumu pieteikumu apmierināja, uzliekot pienākumu Ministru kabinetam pieņemt lēmumu par zemesgabala atsavināšanu pieteicējai.

[9] Izskatījusi lietu sakarā ar Ministru kabineta kasācijas sūdzību, Augstākā tiesa ar 2016.gada 24.februāra spriedumu atcēla apgabaltiesas spriedumu un nosūtīja lietu jaunai izskatīšanai Administratīvajai apgabaltiesai.

Spriedumā norādīts, ka apgabaltiesai nebija pamata noteikt iestādei pienākumu izdot obligāto administratīvo aktu. Spriedumā arī norādīts, ka apgabaltiesa kļūdījusies Meža likuma 44.panta ceturtās daļas 3.punkta interpretācijā, nepamatoti būtisku nozīmi piešķirot būvniecības jautājumam un paplašinot normas piemērošanas gadījumus.

[10] Saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 304.panta pirmo daļu apelācijas instances tiesa lietu izskata rakstveida procesā.

Motīvu daļa

[11] Lietā izšķirams jautājums par to, vai pieteicējai kā uz zemesgabala esošas ēkas īpašniecei ir tiesības privatizēt strīdus zemesgabalu, kurā ietilpst arī meža zeme.

Turklāt, tā kā Jūrmalas pilsētas teritorijas plānojums liedz dalīt zemesgabalu un uz izskatāmo lietu attiecas Aizsargjoslu likuma 36.panta trešās daļas 1.punkta izņēmums, kas pieļauj aizsargjoslā esoša zemesgabala privatizāciju pieteicējai, šādos apstākļos ir iespējama vienīgi visa zemesgabala privatizācija, kā to norādījusi Augstākā tiesa.

[12] Meža likuma 44.panta trešā daļa noteic vispārīgu principu, ka valsts meža zeme pastāvīgā lietošanā netiek piešķirta un nav atsavināma vai privatizējama. Panta ceturtajā daļā noteikti izņēmumi no šā principa. Uz izskatāmo lietu attiecināmais ceturtās daļas 3.punkta „b" apakšpunktā noteiktais izņēmums paredz, ka zemesgrāmatā ierakstītās valsts meža zemes privatizāciju pilsētā var atļaut ar ikreizēju Ministru kabineta rīkojumu, privatizējot ēku (būvju) īpašniekiem to zemi, ko aizņem ēkas (būves) tādā platībā, kādā šī zeme ir ēku (būvju) īpašnieku likumīgajā lietošanā (apbūvē), līdz 0,12 ha platībā.

[13] Augstākā tiesa šajā lietā ir norādījusi, ka Meža likuma 44.panta ceturtās daļas 3.punkts kā izņēmums no panta trešajā daļā noteiktā vispārējā principa interpretējams šauri. Norma pieļauj meža zemes nodošanu privatizācijai ierobežotā apjomā gan attiecībā uz privatizējamās zemes veidu (zeme zem ēkām un to uzturēšanai vai lietošanai (apbūvei) nepieciešamā platībā), gan tās platību. Norma pieļauj meža zemes privatizāciju vienīgi ar nolūku novērst ēkas un tai piesaistītās zemes atrašanos dažādu personu īpašumā (t.s. dalīto īpašumu). Norma nav iztulkojama tādējādi, ka tā pieļautu tādas meža zemes privatizāciju, kas nav nepieciešama norādītajam mērķim, proti, neatrodas zem privātpersonām piederošām ēkām, to uzturēšanai nepieciešamā vai īpašnieku likumīgā lietošanā esošā teritorijā (*sk. sprieduma 9.punktu*).

[14] No lietas faktiskajiem apstākļiem izriet, ka privatizācijai pieprasītā meža zeme neatrodas zem ēkām, bet ietilpst kopējā zemesgabala sastāvā (*lietas 1.sējuma 22.lapa*). Atbilstoši nomas līgumam (*lietas 1.sējuma 26.-27.lapa*) zemesgabals ticis iznomāts pieteicējai piederošās ēkas uzturēšanai un apsaimniekošanai (zemesgabala lietošanas mērķis norādīts ārstniecības, veselības un sociālās aprūpes iestāžu apbūve, kā arī darījumu iestāžu un komerciāla rakstura apbūve). Meža zemes platība ir 0,11 ha (*lietas 1.sējuma 32.lapa*).

No minētā apgabaltiesa secina, ka privatizācijai pieprasītā zeme ir nepieciešama ēkas uzturēšanai un atrodas pieteicējas kā ēkas īpašnieces likumīgā lietošanā esošā teritorijā. Meža zemes platība nepārsniedz 0,12 ha. Tātad ir izpildījušies Meža likuma 44.panta trešās daļas 3.punkta „b" apakšpunktā paredzētie priekšnoteikumi, kas vispārīgi pieļauj meža zemes privatizāciju.

[15] Tomēr vērā ņemams Augstākās tiesas norādītais šajā lietā, ka no Meža likuma 44.panta trešās daļas 3.punkta „b" apakšpunkta izņēmuma rakstura un normā lietotās vārdiskās konstrukcijas („var atļaut") redzams skaidrs likumdevēja nolūks paredzēt lēmuma pieņēmējam rīcības brīvību lēmuma satura noteikšanā, novērtējot atļaut vai neatļaut konkrētas meža zemes privatizāciju. Ja lietā piemērojamā tiesību norma iestādei piešķir rīcības brīvību, tiesa spriedumā varētu uzlikt pienākumu iestādei nodot zemesgabalu privatizācijai vienīgi tad, ja atzītu par prettiesiskiem iestādes lēmumā norādītos lietderības apsvērumus un secinātu, ka lietā konstatētajos apstākļos iestādes rīcības brīvība ir samazināta līdz minimumam jeb vienam tiesiski iespējamam risinājumam (*sk. sprieduma 8.punktu*).

[16] Administratīvā procesa likuma 66.panta pirmā daļa noteic lietderības apsvērumu saturu, paredzot, ka, apsverot

administratīvā akta izdošanas vai tā satura lietderību, iestāde lemj:

1) par administratīvā akta nepieciešamību, lai sasniegtu tiesisku (leģitīmu) mērķi;

2) par administratīvā akta piemērotību attiecīgā mērķa sasniegšanai;

3) par administratīvā akta vajadzību, tas ir, par to, vai šo mērķi nav iespējams sasniegt ar līdzekļiem, kuri mazāk ierobežo administratīvā procesa dalībnieku tiesības vai tiesiskās intereses;

4) par administratīvā akta atbilstību, salīdzinot privātpersonas tiesību aizskārumu un sabiedrības interešu ieguvumu un ņemot vērā, ka privātpersonas tiesību būtisku ierobežošanu var attaisnot tikai ievērojams sabiedrības ieguvums.

Pārsūdzētajā rīkojumā norādīts, ka Ministru kabinetam nav jāvērtē, vai atteikums nodot atsavināšanai valsts meža zemi ir lietderīgs, jo iestādei šajā gadījumā nav piešķirta rīcības brīvība. Arī atbildot uz apgabaltiesas pieprasījumu, Ministru kabinets norāda, ka likumdevējs nav pilnvarojis iestādi izdarīt lietderības apsvērumus, ja piemērojamā tiesību norma noteic obligātā administratīvā akta izdošanu (*lietas 2.sējuma 57.-62.lapa*).

Apgabaltiesa secina, ka iestāde nav izdarījusi lietderības apsvērumus attiecībā uz izdodamā administratīvā akta saturu un kļūdaini uzskatījusi, ka izdodams obligātais administratīvais akts. Par lietderības apsvērumiem jebkurā gadījumā nav uzskatāma tiesību normā noteikto kritēriju piemērošana.

Tātad ir konstatējama rīcības brīvības izmantošanas kļūda – rīcības brīvības neizmantošana.

[17] Tā kā iestāde ir kļūdījusies rīcības brīvības izmantošanā un apgabaltiesa izskatāmajā lietā nesaskata, ka pastāv tikai viens tiesiski iespējams risinājums (jo īpaši ņemot vērā, ka normas tekstā uzskaitītie iemesli lemt par vai pret meža zemes nodošanu privatizācijai nav izšķiroši, kā to šajā lietā norādījusi Augstākā tiesa), iestādei atbilstoši Administratīvā procesa likuma 254.panta trešajai daļai uzdodams izdot administratīvo aktu par zemesgabala nodošanu privatizācijai vai atteikumu to darīt, ievērojot šajā spriedumā konstatētos faktus un to juridisko vērtējumu.

[18] Saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 126.panta pirmo daļu pieteicējai atmaksājama samaksātā valsts nodeva par pieteikumu 28,46 *euro* (*lietas 1.sējuma 4.lapa*) un apelācijas sūdzību 56,91 *euro* (*lietas 2.sējuma 4.lapa*), kopā 85,37 *euro*.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 126.panta pirmo daļu, 254.panta trešo daļu, 307. un 309.pantu, Administratīvā apgabaltiesa

nosprieda

apmierināt SIA „VNT" pieteikumu.

Uzdot Ministru kabinetam četru mēnešu laikā no šā sprieduma spēkā stāšanās dienas izdot administratīvo aktu par nekustamā īpašuma (kadastra numurs /numurs A/) /adrese A/, nodošanu privatizācijai vai atteikumu to darīt, ievērojot šajā spriedumā konstatētos faktus un to juridisko vērtējumu.

Piespriest no Latvijas Republikas par labu SIA „VNT" valsts nodevu 85,37 *euro* apmērā.

Spriedumu var pārsūdzēt Augstākās tiesas Administratīvo lietu departamentā viena mēneša laikā no sprieduma sastādīšanas dienas, iesniedzot kasācijas sūdzību Administratīvajā apgabaltiesā.

Tiesnese referente L.Konošonoka

Tiesneses I.Amona

S.Gintere